

Tata każdego z nas

Tata, reż. Tomasz Maśląkowski, Teatr Lalek Arlekin im. Henryka Ryła w Łodzi

PIOTR OLKUSZ

Pracownik Instytutu Kultury Współczesnej UŁ,
redaktor miesięcznika „Dialog”.

Lubię to! 58 [A](#) [A](#) [A](#)

fot. HaWa

Nie czytałem wcześniej książeczki Toona Tellegena, na podstawie której powstał w Arlekinie spektakl *Tata*. Sięgnąłem po nią później, w księgarni, by między regałami, po piracku – bo nie płacąc (!) – przeczytać te czterdzieści kilka opowiadań o... O tym, jak wraz z czasem wszystko wokół zaczyna się kurczyć. Świat wydaje się mniejszy, ulice węższe, a kilometrom z czasem zaczyna brakować metrów. O tym, że każdemu z nas tata najpierw wydaje się bardzo wysoki i „musimy wspiąć się na samą górę”, by mu coś powiedzieć, i o tym, że z czasem, już po latach, musimy się bardzo mocno schylić, by wsłuchać się w jego coraz słabszy oddech i

głos. W Arlekinie ta opowieść o kurczącym się wraz z dorastaniem świecie jest równie fascynująca, jak w księgarni – gdy lektura wciąga nas na tyle, by znów zamienić się w dzieciaka, który bawi się w sklepie nie swoimi zabawkami, myśląc, że jest taki mały, iż nikt go nie dostrzeże.

Ale piszę o mojej lekturze opowiadań Tonna Tellegena nie po to, by grać skruszonego pirata literackich treści. Czytając *Tatę* holenderskiego pisarza, już po pierwszych zdaniach zorientujemy się, że scenariusz Leny Frankiewicz i reżyserski koncept Tomasza Maśląkowskiego opiera się nie tyle (choć również) na przeniesieniu na scenę kilkunastu najbardziej efektownych fabuł z tekstu, ile na ukazaniu działającego na wyobraźnię lejtmotywu skromnej książeczki. „W oddali zobaczyłem kropkę, która się do mnie zbliżała. «A to co?»” – rozmyśla główny bohater Tellegena, wówczas jeszcze jest tak mały, że „niezbyt dobrze pamięta, jak bardzo”. Rozmyśla, choć nie wiemy, czy w ogóle potrafiłyby wypowiedzieć, co mu w duszy gra. Mowa i język przychodzą przecież później: wcześniej jest

doświadczenie wzroku. Zanim jeszcze coś nazwiemy – musimy to dostrzec. A jak już dostrzeżemy... To wciąż w dużej części od nas zależy, jak sobie ten uwidoczniiony świat ponazywamy.

Intymność opowieści Tellegena rodzi się zatem nie tyle z samych przygód, które staną się udziałem głównego bohatera-narratora – najpierw dziecka, później chłopca i dorosłego – ile z ciekawego odwzorowania sposobu porządkowania myśli. Najpierw dostrzegamy; dopiero później dopowiadamy, ustalając, co zobaczyliśmy. Tomasz Maślakowski opowieść o tej zasadzie obcowania ze światem przenosi na scenę dzięki zadziwiającemu prostotą wykorzystaniu lalek różnych rozmiarów. Ten pierwszy tata, którego dostrzeże główny bohater (w roli chłopca: Joanna Wiśniewska), jest po prostu wielki. Z ciałem jakby wystruganym z drewna, lecz z życiem jakby ze świata ludzi, a nie rekwizytów (świetna animacja Wojciecha Kondzielnika, Macieja Piotrowskiego, Kamila Witaszaka). Niby z rysami twarzy na twardo wystruganymi w głowie, a przecież nawiązujący kontakt z grającą w żywym planie Joanną Wiśniewską i pochłoniętą przez tę relację widownią.

Przygody, które wypełnią kilka kwadransów przedstawienia, będą drugorzędne wobec tego dziejącego się w ascetycznej przestrzeni spotkania Chłopca i Taty. Bo przecież zabawa w lwa czy ochrona przed wyimaginowanym stworem nie mają wielkiej wyjątkowości same z siebie. Wyjątkowe jest to, że rodzą się z bliskiej relacji ludzi: z poznawania siebie, z intymnego zaufania i nieustającej troski.

Poruszające jest więc nie to, co zrobił Tata lub co zrobił jego syn. Poruszające jest, jak umieli ze sobą trwać i zamienić się w końcu rolami. Chłopiec będzie rósł, tata zaś – w każdym razie w oczach syna, a więc i naszych – będzie kurczył się, jak ten świat za progiem naszych drzwi; świat, który z wiekiem poznajemy lepiej i lepiej oswajamy. Który najpierw był dla nas wyzwaniem, a który z czasem wymaga naszej opieki.

Mam wielką słabość do spektakli lalkowych. Gdy mogę patrzeć, jak dzięki pracy artystów nieżywe przedmioty zaczynają oddychać, cieszyć się, smucić. Wyobrażam sobie, że dla dzieci jest to szkoła wyobraźni – bo oto nie dostają wszystkich znaków na tacy, lecz same muszą porządkować i nazywać to, co sugeruje im scena. Czy tak jest faktycznie? Nie bardzo jest o to kogo i jak zapytać, bo wymagałoby to od ankietowanych dzieciaków języka, który byłby wtórny wobec ich doświadczenia świata. A przecież Toon Tellegen i twórcy Arlekina są w pierwszej kolejności zainteresowani dotarciem do młodego umysłu jeszcze przed etapem nazywania. Jeszcze przed tym, jak najprostsze uczucia i odczucia zyskują swoje określenia w zubożającym języku.

I oczywiście dodają do tej opowieści o zażyłości jakieś fabularne tło. Więcej: aktorzy pod koniec spektaklu opowiedzą nawet własnymi słowami o swoim doświadczeniu bycia synem swojego ojca. Ale w pamięci pozostaje coś więcej niż tylko plątanina zdarzeń i działań. Pozostaje wspomnienie intymnej relacji między dzieckiem a rodzicem, zbudowanej niezależnie od słów i dzięki temu wyjątkowo szczerzej.

27-04-2022

Tata

przekład: Jadwiga Jędryas

reżyseria i scenografia: Tomasz Maśląkowski

scenariusz i dramaturgia: Lena Frankiewicz

muzyka: Olo Walicki

projekty lalek: Andrzej Tadeusiak

obsada: Joanna Nygard, Wojciech Kondzielnik, Maciej Piotrowski, Kamil Witaszak.

premiera: 10.07.2021

G A L E R I A Z D J Ę Ć

TATA, REŻ. TOMASZ MAŚLĄKOWSKI, TEATR LALEK ARLEKIN IM. HENRYKA RYLA W ŁODZI[ZOBACZ WIĘCEJ](#)

TAGI: Lena Frankiewicz, Tomasz Maśląkowski, Toon Tellegen,
Jadwiga Jędryas, Olo Walicki, Andrzej Tadeusiak, Łódź, Teatr
Lalek „Arlekin” w Łodzi,

[Udostępnij](#)[Lubię to! 58](#)

S K O M E N T U J

Autor

lub [zaloguj się](#)

Treść komentarza

Aby potwierdzić, że nie jesteś robotem, wpisz wynik działania:trzy plus dziesięć jako liczbę:

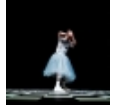
K O M E N T A R Z E (0)

- P O W I Ą Z A N E T E A T R Y -

Teatr Lalek „Arlekin” w Łodzi

— P R Z E C Z Y T A J T E Ź —

Piotr Olkusz

O chłopcu, który lubi różowy kolor

Piotr Olkusz

Samotność na wyłączność

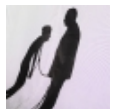
Piotr Olkusz

Rocznicówka Rychcika

Krzysztof Mroziowicz

Różewicz. Pan Tadeusz

Piotr Olkusz

Pany meblują teatr

— K A L E N D A R I U M —

21
V
2022

Międzynarodowy Festiwal
Teatralny Kontakt 2022

21
V
2022

29. Międzynarodowy Festiwal
Sztuki Lalkarskiej

28
V
2022

6. Przegląd Nowego Teatru dla
Dzieci

— B A D Ź N A B I E Ź A C O —

-
-
-

- [REDAKCJA](#) • | [PATRONATY](#) • | [PARTNERZY](#) • | [WSPÓŁPRACA](#) • | [SZKOŁA](#) • | [REGULAMIN](#) • | [KONTAKT](#) • | [RSS](#)

ALL RIGHTS RESERVED TEATRALNY